

Gebiedsgerichte aanpak

Kampina en Oisterwijkse Vennen

Maart 2024

Nieuwsbrief 1

‘Het afgelopen jaar ging het proces echt als een speer’

De procesfase van een groenblauwe gebiedsgerichte aanpak, met een verkenning en het opstellen van een gebiedsvisie, wordt begeleid door onafhankelijke gebiedsmanagers. Voor de Kampina en Oisterwijkse Vennen is dat Marloes van Delft, van bureau MLG. “Ik durf te stellen dat we hier de stroperigheid achter ons hebben gelaten.”

MLG kreeg tweeënhalf jaar geleden de vraag van de provincie om de verkenning uit te voeren in de Kampina, het Natura 2000-gebied tussen Boxtel en Oisterwijk met z'n vennen en vochtige bossen. Van de verdroging die daar heeft toegeslagen, hebben de

flora, fauna en beken te lijden gehad. Evenals enkele stikstofgevoelige habitattypen.

Hoe gaat zo'n verkenning?

“We hadden iets van: eerst gewoon eens kijken wat daar gebeurt. Niemand wist nog hoe dit werkte. We hebben de gebiedspartners bij elkaar gebracht en dat zijn echt betrokken organisaties. Het waterschap, provincie, de vier gemeenten die rondom Kampina en Oisterwijkse Vennen zitten. Maar ook bijvoorbeeld Brabants Particulier Grondbezit, Natuurmonumenten, Brabants Landschap en ZLTO.”

Hoe reageerden die daarop?

“Aanvankelijk wel terughoudend. De voorbije jaren is er vanuit het Rijk veel afgekomen op de mensen in het gebied, zoals het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Maar het geeft wel steeds meer richting aan waar we met elkaar naartoe willen. Er is het besef: er moet iets gebeuren! Die urgentie vertaalt zich door in het aanhaken van diverse partners. In 2023 ging het proces echt als een speer.”

Waar loop je tegenaan tijdens zo'n proces?

“In het begin is dat zo'n proces wat moeizaam, maar gaandeweg wordt het contact beter. Je leert elkaar kennen. Er komt vertrouwen in de groep. Dat vind ik echt heel belangrijk, dat we open met elkaar kunnen spreken en dat iedereen zich gehoord voelt. Dat wil niet zeggen dat je geen discussies kunt voeren op het scherp van de snede. Dat kan juist wanneer het vertrouwen goed is.”

Waar staan jullie nu?

“Na veel praten en aftasten, wordt nu de urgentie gevoeld om echt met elkaar aan de slag te gaan in het gebied. Met een integrale aanpak die breder is dan groen of blauw. Je ziet dat er in deelgebieden initiatieven starten. En daarvan moeten we leren, in de praktijk kijken hoe het gaat. Dat laten we later terugkomen in de gebiedsvisie.”

Gaan jullie het gebied in zonder een gebiedsvisie?

“We hopen dat die visie er in september ligt. Maar het kan niet zo zijn dat we alleen maar blijven praten. Wat wij belangrijk vinden, is dat we met de uitgangspunten die we samen hebben vastgesteld het gebied in gaan. Die omslag zijn we nu aan het maken.”

Kunnen ze met die kennis ook in andere gebieden hun voordeel doen?

“Jazeker. Ik probeer dat ook toe te lichten. We komen met de gebiedsmanagers van alle 17 gebieden ook een keer in de maand bij elkaar en dan hebben we het ook hierover. Soms hoor je: we hebben nog geen heldere kaders, we moeten wachten. Maar ik denk dat we die kaders samen kunnen stellen door dingen uit te proberen, bij te stellen en weer verder te gaan.”

Mag je stellen dat je in 2,5 jaar tijd al een behoorlijk resultaat hebt bereikt?

“Ja, zonder op te willen scheppen, maar er wordt echt naar de gebiedsgerichte aanpak Kampina en Oisterwijkse Vennen gekeken. Stroperig is het altijd als je met 12 partners samen iets wilt bereiken. Maar ik durf wel te zeggen dat we in gebiedsgerichte aanpak Kampina en Oisterwijkse Vennen de stroperigheid achter ons hebben gelaten.”

‘Kracht van het gebied’: het gebied centraal

De gebiedsgerichte aanpak als kans voor het realiseren van de watertransitie

Het klimaat verandert en dat heeft grote gevolgen. We zien dat grondwater steeds verder wegzakt en dat de bodem verdroogt. En piekbuien zorgen steeds vaker voor wateroverlast. De klimaatverandering dwingt iedereen om anders om te gaan met water. Bij Waterschap De Dommel gaan ze anders werken; een andere koers volgen in de manier waarop ze met water omgaan. Water is de basis voor een toekomstbestendige leefomgeving. Het werken aan deze andere koers noemen wij ‘de Watertransitie’.

Marnix van der Kruis, adviseur grondstrategie bij Waterschap De Dommel: “In het verleden hebben waterschappen het landschap en watersysteem steeds meer geprobeerd naar de hand van de maatschappij te zetten. Om tegemoet te komen aan de waterwensen van iedereen hebben we sloten gegraven, beken rechtgetrokken, delen van het beekdal opgehoogd om te kunnen bouwen en dijkes aangelegd. Maar de grenzen van maakbaarheid zijn bereikt. We moeten het echt anders gaan doen, meer aansluiten bij het natuurlijke watersysteem.”

De drie principes van de watertransitie zijn: functies aanpassen aan het bodem- en watersysteem, elke druppel vasthouden en infiltreren waar deze valt, en schoon water schoonhouden.

Hoe doe je dat in de gebiedsgerichte aanpak?

Los van de opgaven op het gebied van water is er een enorme ruimtelijke opgave. Er moeten meer huizen gebouwd worden, er moet duurzame energie opgewekt worden, de landbouw heeft meer ruimte nodig en we moeten werken aan natuurontwikkeling en -herstel. Marnix: "Iedereen voelt: dat blijft niet goed gaan als we zo doorgaan. De ruimte die nodig is om al deze opgaven naast elkaar te laten bestaan is er gewoonweg niet. We komen ruimte te kort en moeten daarom kijken naar combinaties of keuzes maken. Dat is niet makkelijk."

In de gebiedsgerichte aanpak zit je samen aan tafel en zo kun je alle opgaven en doelen in samenhang oppakken. De gebiedsgerichte aanpak is nodig om mensen te laten realiseren: 'we kunnen dit niet alleen'. We kunnen niet in ons eentje door blijven gaan met onze eigen opgave. Door de gebiedsgerichte aanpak kunnen we met elkaar meedenken, hebben we oog voor de belangen en opgaven van de anderen. En moeten we samen kijken naar de oplossingen die mogelijk zijn."

Marnix benadrukt: "Het is belangrijk dat de partners in een gebiedsgerichte aanpak een gezamenlijke stip op de horizon zetten. En dan samen in kleine stapjes op weg gaan naar deze horizon. Dat is ook het mooie van de watertransitie: dit verbindt omdat voldoende en schoon water belangrijk is voor alle partijen. De mens, de natuur en de landbouw hebben het nodig om te kunnen leven, voedsel te kunnen verbouwen en voor een gezonde groene leefomgeving. We moeten achterhalen wat nodig is om een ideale toekomst te bereiken."

"Hoe ziet de Kampina eruit in 2050? Wat heb jij dan nodig als waterbeheerder, als boer en als natuurbeheerder? Maar ook als gemeente en provincie?", aldus Marnix. "Omdat je samen aan tafel zit, vind je elkaar heel snel. Dan kun je gezamenlijk stappen zetten en hoef je het niet alleen te doen. Dat is volgens mij de kans van de gebiedsgerichte aanpak."

Kansen en uitdagingen voor de Kampina

De recreatieve aantrekkingskracht is de (financiële) motor van het gebied. Het is landschappelijk een aantrekkelijk, waterrijk gebied. Er zijn veel activiteiten voor jong en oud, je kunt er goed recreëren. Je kunt het gebied goed bereiken. De vraag hierbij is: wat mag er wijken voor toeristische aantrekkingskracht? Aan de andere kant biedt toerisme een kans voor degenen die hun bedrijf willen omvormen of willen stoppen.

Het probleem in de Kampina op het gebied van water is dat we nu te veel water afvoeren, waardoor de grondwaterstanden dalen en het gebied verdroogt. In plaats van veel water afvoeren moeten we meer water vasthouden om zo het grondwaterpeil aan te vullen. Dat doen we door vanuit de watertransitie te zoeken naar een nieuwe balans, waarbij op de hoge droge delen van ons gebied de neerslag wordt vastgehouden en ruimte en tijd krijgt om in de grond te zakken. In de beekdalen, en laagste delen van ons gebied, doen we dat door water minder snel af te voeren en meer ruimte te geven aan overstromingen zodat er (ook in natte periodes) meer water kan worden vastgehouden zonder dat dit overlast geeft. In het grootste deel van ons gebied (tussen droog en nat in) ontstaat daarmee een stuurbaar systeem waarbij voldoende water beschikbaar is en we een eventueel overschot aan water kunnen afvoeren.

Als gevolg van deze aanpassingen in het watersysteem neemt de waterbeschikbaarheid toe en dat is goed voor de natuur, de landbouw (er hoeft minder beregend te worden) en draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Deze aanpassingen vragen om andere vormen van grondgebruik

die passend zijn bij deze nieuwe omstandigheden. Denk bijvoorbeeld aan robuuste gewassen die goed tegen droogte kunnen, of juist tijdelijk onder water kunnen staan (extensief kruidenrijk grasland bijvoorbeeld). Het zoeken naar nieuwe/aangepaste vormen van grondgebruik is niet eenvoudig want alle ruimte is in gebruik en een eventuele aanpassing hiervan heeft tijd nodig. Het vraagt dan ook een inzet van alle partners in het gebied om samen te zoeken naar nieuwe oplossingen en nieuw perspectief. Bijvoorbeeld door bredere beekdalen die mogen onderlopen bij veel regen zodat ze ook kunnen dienen als waterberging.

Gebieden die natter worden zijn minder geschikt voor gewassen die voorheen geteeld werden toen het gebied nog droog/droger was. Andere gewassen of teelten zijn misschien juist wel geschikt voor de nattere omstandigheden. Gebieden die natter worden of regelmatig onder water kunnen komen te staan zijn ook minder geschikt voor woningbouw/bebouwing. Het waterschap wil met de partners zoeken naar welke mogelijkheden er wel zijn in nattere gebieden: welke gewassen kunnen hier wel groeien? Welke functies passen hier wel?

Recreatieondernemers gezocht

Bent u een recreatieondernemer in het gebied van Kampina, Oisterwijkse Vennen en omgeving? Dan horen we graag uw ideeën. Vul vóór 2 april de vragenlijst in. Het invullen duurt minder dan tien minuten.

[Lees meer](#)

Meedenken en meedoen

Woont u in het gebied? Bent u er ondernemer? Of bent u op een andere manier betrokken bij het gebied Kampina en Oisterwijkse Vennen? Dit gaat over u.

Meedenken

Het gebied is erg groot en de visie gaat om veel verschillende onderwerpen tegelijk. Meedenken en meepraten gebeurt op verschillende manieren. Soms loopt het via een van de samenwerkende organisaties, soms gaat het om een project bij u in de buurt of een specifiek thema. Alles vormt (ook) input voor de visie.

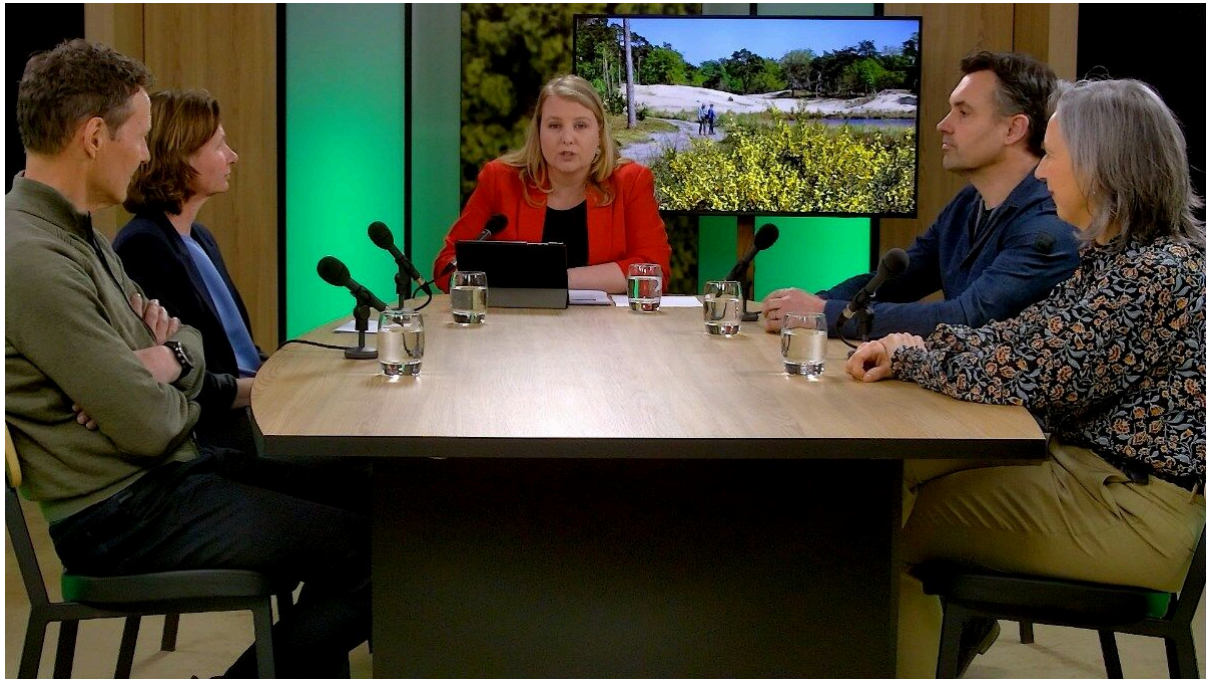
Meedoen

Het doel van de gebiedsgerichte aanpak en de visie is om een koers uit te zetten voor de toekomst. Maar de toekomst is al begonnen. Veel ontwikkelingen en projecten dragen al bij aan de natuurdoelstellingen en aan een krachtig, vitaal en toekomstbestendig gebied.

Heeft u een project of een idee dat past binnen deze ontwikkeling? Laat het dan weten. Samen komen we verder.

Verwacht:

- Huiskamer- en keukentafelgesprekken voor agrariërs. In sommige gebieden heeft u hiervoor al een uitnodiging ontvangen. Is dat niet zo en heeft u wel interesse? [Neem contact met ons op.](#)
- Rond het thema recreatie worden gesprekken gevoerd met recreatieve ondernemers. Wilt u hierover meedenken? [Neem contact met ons op.](#)
- Er komen bijeenkomsten over deelprojecten in het gebied. Hierover wordt later meer informatie bekend.

Terugblik online informatiebijeenkomst gebiedsgerichte aanpak Kampina en Oisterwijkse Vennen

Op maandagavond 4 maart vond de online informatiebijeenkomst plaats over de gebiedsgerichte aanpak Kampina en Oisterwijkse Vennen. 158 geïnteresseerden kregen een hoop informatie over het gebied en de gebiedsgerichte aanpak. U kunt vanaf nu de online informatiebijeenkomst terugkijken.

[Lees meer](#)

Verbinden en helpen: het werk van het Ondersteuningsnetwerk in Kampina en Oisterwijkse Vennen

Er komt op dit moment veel op boeren af. Vanuit Europa, het Rijk en de provincie. Ondernemers denken na over de toekomst en moeten belangrijke beslissingen nemen. Een emotioneel proces dat soms veel onrust geeft. Medeoprichter Hans van Dommelen legt uit hoe het Ondersteuningsnetwerk hierbij helpt.

[Lees meer](#)

Met optimisme blijven werken aan de toekomstbestendigheid van Het Kleine Bos

In Luissel, aan de rand van Boxtel en dicht bij natuurgebied de Kampina, ligt Het Kleine Bos. Dit is de zorgboerderij waar Willem-Jan en Heike van Alphen met hun twee kinderen wonen en werken. Willem-Jan werkt in het melkveebedrijf en Heike is verantwoordelijk voor de dagbesteding voor ouderen.

[Lees meer](#)

Natuurmonumenten

BPG Vereniging landelijk Brabant

GEMEENTE TILBURG
Provincie Noord-Brabant

Oirschot
Waterschap De Dommel

VAN GOGH
NATIONAAL
PARK
BRABANT

gemeente
BOXTEL
ZLTO

gemeente
Oisterwijk
natuur dichtbij huis
Brabants Landschap

Meer informatie over gebiedsgerichte aanpak Kampina en Oisterwijkse Vennen vindt u op www.ggagroenblauw.nl/kampina

[Afmelden](#) • [Gegevens wijzigen](#)